

יום הנערה הבינלאומי - סדנת ספוקן וורד (שירה מדוברת)

צילום: [capa photos, flickr](#)

בעקבות פעילות אקטיביסטית של קבוצות נערות שפעלו בשנים 2004-2011 בארה"ב ובקנדה, הכריז האו"ם על יום הנערה הבין לאומי שמצוין כל שנה ב-11 לאוקטובר. מטרתו של יום זה היא להסב את תשומת הלב הציבורית לצרכים הייחודיים של נערות בעולם הנובעים מאפליית המגדרית. מחקרים מוכיחים שילדות ונערות פגיעות יותר לעוני, לרעב ולמחלות, ויש להן פחות הזדמנויות ללמידה ולפיתוח קריירה. רק על ידי העלאת המודעות לנושא ניתן יהיה להביא למיגור האפליה, להעצמת הנערות ולשמירה על זכויות האדם שלהן כמו גם למיצוי יכולותיהן וההנאה שלהן. הכרזת האו"ם מדגישה את חשיבות העצמת נערות ושילובן בתהליכי קבלת החלטות. העצמה זו דורשת תמיכה פעילה של משפחותיהן, כמו גם של נערים וגברים בקהילתן. בסיום ההצהרה קורא האו"ם למדינות ולארגונים שונים לקדם את המודעות ליום הנערה הבינלאומי ולמצבן הייחודי של נערות (מעובד לפי: [אתר אשלים](#)).

יום הנערה הוא הזדמנות לעסוק בסוגיות שמעסיקות נערות בארץ ובעולם, להעלות מודעות לקשיים, למאבקים וגם להצלחות של נערות. **בחרנו להציע לכן/ם לציין את היום בסדנה של שירה מדוברת (ספוקן וורד) שמיועדת לנערות, ויכולה להתאים גם לנערות ונערים יחד.**

מה זו שירה מדוברת וממתי היא הפכה להיות כל כך מדוברת?

'שירה מדוברת' או 'ספוקן וורד' היא הופעה המבוססת על שירה שכתובה בשפה מדוברת (במשלב לשוני שאינו גבוה) ובעלת מבנה כתיבה חופשי. היא מכוונת להקראה בפני קהל ויש לה לעיתים מקצב, כן או לא חריזה, שימוש בשפת גוף או מוזיקה. הופעות הספוקן וורד עוסקות לרוב בנושאים חברתיים-פוליטיים ומבטאות מחאה. היסטורית השירה המדוברת קיימת שנים רבות, אך במאה ה-21 נפוצו ברחבי העולם וגם בארץ אירועי הקראת שירה מדוברת, שזכו לשם "פואטרי סלאם" (בתרגום חופשי: "הטחת שירה").

למה זה טוב?

שירה מדוברת מאפשרת ביטוי עצמי והשפעה ציבורית מבלי להשתמש בדרכים המקובלות של פעילות פוליטית, מעורבות תקשורתית או כתיבה אקדמית. אירועי הטחת השירה מציעים במה ציבורית וחופשית, ומאפשרים ביטוי ביקורת חברתית ועיסוק גלוי בנושאים שהחברה לרוב מגבילה את הדיון בהם. בני ובנות נוער, בייחוד, מנצלים את פתיחות הסגנון להשמעת דברים בציבור, שכן עמדתם/ן לא מסוקרת רבות על ידי גופי התקשורת המרכזיים (עפ"י הוויקיפדיה).

המטרה של סדנה זו היא לאפשר לנערות (וגם לנערים בכיתה מעורבת) לבטא את קולן.ם באופן חופשי ונגיש שאינו מוכתב על ידי כללי כתיבה נוקשים או סגנון אחיד, להעלות למודעות סוגיות מגדריות שמעסיקות נערות, וכך גם לציין ולחגוג את יום הנערה הבינלאומי בדרך ייחודית ומרעננת.

מהלך הסדנה (שיעור כפול)

נפתח ברקע קצר על היוזמה של יום הנערה הבינלאומי, ונשאל את התלמידות/ים האם חשוב לדעתן/ם לציין את היום הזה? ואילו סוגיות ייחודיות לנערות דורשות לדעתכן/ם התייחסות ציבורית? נרשום בצד אחד של הלוח את הסוגיות שעולות.

נשאל אם מכירות/ים ספוקן וורד? אם יודעות/ים מה זה?

נציג שתי דוגמאות לספוקן וורד שעוסקות במגדר:

[טל כהן - מה ההבדל בין בת לבן?](#)

[חוני זהבי - התרגיל](#)

נשאל מה מאפיין את הדוגמאות ששמענו: מבחינת התכנים?

(עיסוק בסוגיות מגדריות, אמירה חברתית, ביטוי של מחאה ועוד)

נחלק פתקים לכל תלמיד/ה, ונבקש שיכתבו עליו תשובה לשאלה: אם הייתי כותבת ספוקן וורד על מה הייתי רוצה לכתוב? התלמידות/ים לא יתבקשו לשתף בנושאים, רק ישמרו לעצמן/ם להמשך.

כעת נשאל מה מאפיין את הדוגמאות שראינו מבחינת "הצורה"? נכתוב בצד השני של הלוח את המאפיינים שיעלו (תשוקה, ציניות, קצב, חזרות על משפטים ועוד).

נציג 2 מאפיינים טיפוסיים לספוקן וורד שיכולים לשמש ככלים בכתיבה:

מאפיין טיפוסי אחד הוא משפט עוגן

נבחר משפט מרכזי כמו "נמאס לי שאומרים לי...", "אני ממש צריכה...", "בפעם האחרונה שדיברנו..." או כל משפט אחר שבא לנו. זאת יכולה להיות גם מילה אחת (כשנפגש, כשתבואי, בקיץ...). את משפט העוגן כדאי לבחור לפי גורם משמעותי לנו: הוא עתיד לחזור הרבה פעמים, לקבל הדגשה באוזן הקהל - כדאי שתהיה לו חשיבות מסויימת. מטילים את העוגן על הדף ומתחילים. כותבים עד שמיצינו כיוון מסוים; ואז כותבים שוב את משפט העוגן, ומתחילים לכיוון אחר. ושוב. ושוב. ושוב... [\(מתוך האתר של נילי דגן\)](#)

נזכיר גם את משפט העוגן בדוגמה ששמענו קודם: "יש דברים שאני לא עושה" נוכל להראות דוגמאות נוספות למשפטי עוגן (אפשר להראות רק קטע קצר מכל סרטון).

[כל עוד את צעירה, נסי לחיות כצעירה](#)

[חשבת על זה פעם?](#)

[ביום שאמרת לי שאתה אוהב אותי](#)

[מאפיין טיפוסי נוסף הוא רשימות](#)

נייצר הכללה/קטגוריה שתהיה כותרת של רשימה, והטקסט יהיה תיאור של כל הפרטים ברשימה. נוכל לראות דוגמאות:

[להיות תלמידה](#)

[דברים שאם לא היית שולח לי אולי הייתי נותנת לך סיכוי](#)

[צריך להפסיק](#)

נבקש מהתלמידות/ים להציע משפטי עוגן או רשימות משלהן/ם בהקשר של 'להיות נערה' (שזו כשלעצמה יכולה להיות כותרת רשימה). נוכל להזמין את הנערים בכיתה לכתוב בהקשר של 'להיות נער' או להזמין אותם לנסות לחשוב דוקא מנקודת מבט של נערה. נכתוב את כל ההצעות על הלוח.

דוגמאות אפשריות לרשימות:

בנות ה...
בנים הם...

דברים שכדאי לחגוג אותם ביום הילדה/הנערה הבינלאומי...

דברים שלא כדאי לחגוג אותם ביום הילדה/הנערה הבינלאומי ...

דוגמאות אפשריות למשפטי עוגן:

בעוד עשרים שנה אסתכל לאחור על הנערה שהייתי ואגיד...

בפעם הראשונה שהרגשתי שאני נערה...

אם אתם שואלים אותי מה זה להיות נערה בשבילי

לא לו שחושבים שיש כבר שויון מגדרי

בשלב הבא ננחה את התלמידות/ים לחזור לפתקים שכתבו קודם, ולהיזכר בנושא או בנושאים שחשבו לכתוב עליהם, להתבונן בכל ההצעות שעל הלוח, ופשוט לשבת ולכתוב, אפשר לכתוב לבד ואפשר גם בזוגות או בקבוצות קטנות סביב אותו נושא.

בתום זמן הכתיבה נעבור להופעות הספוקן וורד. מומלץ לצלם בידאו ואולי גם להזמין כיתות אחרות לצפות. חשוב לבנות את הסדנה כך שכל המבוא והדוגמאות יתפסו כ- 20 דק', זמן כתיבה כ- 30 דק', ושאר הזמן להופעות.

מקוות שתהנו, יום נערה שמח!!!